

Το παιχνίδι της σφαγής

Στο Θέατρο Αβέρωφ, η Πειραματική Σκηνή της Τέχνης, ανέβασε στις 29 και 30 Ιουλίου το έργο του Ιονέσκο «Το Παιχνίδι της Σφαγής». Ύστερα από μια κωμωδία ηθών (την «Βεγγέρα» του Ηλ. Καπετανάκη) και τις «Εκκλησιάζουσες» του Αριστοφάνη, η θεατρική ομάδα ολοκληρώνει τη «θητεία» της σ' αυτό το θεατρικό είδος με μια τραγική φάρσα που της δίνει την ευκαιρία να ξεδιπλώσει διαδοχικά μια σειρά από θεατρικές φόρμες και να ξαναδουλέψει το κείμενο μέσα από ευρηματικές σκηνοθετικές λύσεις χωρίς ποτέ να το διασκευάζει ουσιαστικά.

«Το παιχνίδι της σφαγής» του Ιονέσκο δεν έχει ήρωες. Οι κάτοικοι μιας πόλης δίχως όνομα και ιστορία πεθαίνουν κατά χιλιάδες από μίαν ανεξήγητη επιδημία. Το ερώτημα «από πού έρχεται το κακό;», κεντρικό ζήτημα μιας ιδεολογίας που το συνεκτικό της στοιχείο είναι η θρησκεία, δεν είναι το κεντρικό θέμα του έργου. Ακόμα κι όταν κάποιος από τους κατοίκους αναφέρονται σ' αυτό, δίνουν απαντήσεις αντικρουόμενες και κωμικές, που κυρίως ορίζουν τους ίδιους ως χαρακτήρες. Τον Ιονέσκο λοιπόν δεν τον ενδιαφέρει η αιτία του θανάτου, τον ενδιαφέ-

ρουν οι στάσεις και οι συμπεριφορές μπρος στο θάνατο.

«Το παιχνίδι της σφαγής» είναι μια διαδοχή σκηνών που αναπτύσσουν ένα θέμα ή περιγράφουν έναν τρόπο συμπεριφοράς. Ο συνεκτικός ιστός που δίνει στο έργο το νόημα, είναι ο θάνατος. Ένας θάνατος όμως τυχαίος, απρόβλεπτος και ανεξήγητος: ένας θάνατος δίχως νόημα, που εκμηδενίζει κάθε ανθρώπινη πρακτική, ακόμα και τον έρωτα.

Στην έξοχη σκηνή του διπλού ζεύγους των ερωτευμένων, η γυναίκα πεθαίνει στην αγκαλιά του εραστή της ομολογώντας τη μοναξιά της. Αν η ανθρώπινη αξιοπρέπεια φαίνεται να διασώζεται μέσα από την τρυφερότητα που νικά τον φόβο του θανάτου, αυτό διόλου δεν σημαίνει πως ο έρωτας έχει νόημα. Ο Ιονέσκο ανατρέπει σατανικά κι αυτή την κρίσιμη αυταπάτη: μπρος στο θάνατο όλοι είναι μόνοι.

Αν και το έργο ανήκει στην όψιμη περίοδο του Ιονέσκο — μια και ανέβηκε για πρώτη φορά το 1970 — δεν είναι γι' αυτό και περισσότερο σύγχρονο. Η επανάληψη του μοτίβου του θανάτου και η σχετικά κοινότοπη κοινωνική κριτική, κινδυνεύουν να το μετατρέψουν εύκολα σε μια σειρά επεισοδίων που γρήγορα κου-

ράζουν το κοινό. Με ορίζοντα τον αναπότρεπτο θάνατο, το ίδιο το κείμενο απειλεί συνεχώς το θέατρο με μια ενδεχόμενη αυτοκτονία. Κι η αποτροπή αυτού του κινδύνου αποτελεί ίσως και τον βασικό άξονα της παράστασης.

Έτσι, γύρω από τον πυρήνα του θανάτου, ο θίασος σχηματίζει ένα κέλυφος ζωής. Εναλλάσσοντας διαφορετικά είδη θεάτρου καλύπτει το επαναλαμβανόμενο παιχνίδι της σφαγής με μια διαδοχή από φόρμες που συμπαρασύρουν και την ίδια τη φιγούρα του θανάτου. Πάντα παρών στη σκηνή — κι αυτή δεν είναι η μόνη θεατρική επέμβαση στο κείμενο — ο θάνατος τελικά παίζει τους ρόλους που του προτείνει η σκηνοθεσία, ακολουθώντας τους ηθοποιούς κι αλλάζοντας αστραπιαία όψη και ύφος. Αν λοιπόν οι συμπεριφορές είναι δίχως νόημα γιατί ο θάνατος τους το στερεί, το παιχνίδι του θεάτρου μπορεί να ξορκίσει το θάνατο και να τον μετατρέψει σε μια θεατρική φιγούρα: η αγωνία που γεννά ρευστοποιείται κι ο ίδιος πιάνεται στο δίχτυ της παράστασης αποκτώντας το νόημα που του προσδίδει η θεατρική του λειτουργία. Από το μιούζικαλ στο νατουραλιστικό δράμα κι από την κλοουνερί στο καμπαρέ, τα παιχνίδια του μακελειού μετατρέπονται σε παιχνίδια του θεάτρου. Η παράσταση της Πειραματικής Σκηνής διέθετε την κρίσιμη ιδιότητα: έδινε ζωή σ' ένα νεκρό κείμενο. □

Ταυτότητα της παράστασης

Μετάφραση: Παύλος Μάτεσις
Σκηνοθεσία: Νίκος Αρμάος
Σκηνικά: Απόστολος Βέττας
Κοστούμια: Ιωάννα Μανωλεδάκη
Μουσική: Ηρακλής Πασχαλίδης
Χορογραφία: Μαρία Γκούτη
Φωτισμοί: Τομ Σήαρζ

Τους ρόλους του έργου ερμηνεύουν οι ηθοποιοί: Κώστας Ζαχαράκης, Γαλάτεια Καμενή, Μένη Κυριάκου, Αλέξανδρος Μούκανος, Ανδρέας Νάτσιος, Λένα Σαββίδου, Θάλεια Σκαρλάτου, Έφη Σταμούλη, Θόδωρος Τεκνεσίδης, Φίλιππος Τσογγίδης, Σοφία Φιλιππίδου.

Πιάνο: Ηρακλής Πασχαλίδης. Σαξόφωνο: Χρήστος Στέργιογλου